

Czym jest pogoda, a czym klimat?

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

By dowiedzieć się, na czym polega różnica między pogodą a klimatem, musimy poznać elementy określające ich stan. Wartości tych elementów są kształtowane pod wpływem różnych czynników, które powinniśmy znać, aby poprawnie odczytywać i interpretować wykresy klimatyczne.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy umieć:

- wymienić elementy pogody na podstawie własnych obserwacji;
- wskazywać na mapie świata miejsca zróżnicowane pod względem temperatury;
- korzystać z termometru i poprawnie interpretować zmiany wartości temperatury powietrza.

Nauczysz się

- analizować i interpretować wykresy klimatyczne;
- poprawnie wskazywać zależności między klimatem a czynnikami, które go kształtują;
- wyjaśniać jakie zastosowania mają poszczególne przyrządy mierzące stan elementów pogody.

Film

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 2.5.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Pogoda to aktualny stan atmosfery w danym miejscu o określonym czasie.
2. Klimat to ustalony na podstawie wieloletnich obserwacji, charakterystyczny dla danego regionu ogół zjawisk pogodowych.
3. Elementy pogody to: temperatura powietrza, wilgotność, zachmurzenie, ciśnienie, opady atmosferyczne, prędkość i kierunek wiatru, natężenie promieniowania słonecznego.
4. Czynniki kształtujące klimat to: szerokość geograficzna, wysokość nad poziomem morza, odległość od mórz i oceanów, prądy morskie, rzeźba terenu, kolor podłoża, charakter podłoża.

Ćwiczenie 1

Zaznacz, czy podane zdania są prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Klimat to aktualny stan atmosfery w danym miejscu o określonym czasie.	☐	☐
Czynnikiem klimatotwórczym jest temperatura powietrza.	☐	☐
Wybrzeża, wzdłuż których płyną zimne prądy morskie cechują się niskimi opadami.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

---

amplituda temperatury powietrza

różnica między najwyższą i najniższą temperaturą powietrza z danego okresu pomiarowego

anomalie pogodowe

odstępstwo od typowych dla danego rejonu stanów pogody

atmosfera

gazowa powłoka otaczająca Ziemię, mieszaninę gazów wchodzących w skład atmosfery nazywamy powietrzem

albedo

określa stopień odbijania promieni słonecznych przez różne powierzchnie, jest stosunkiem promieniowania odbitego do padającego

cień opadowy

zjawisko polegające na zmniejszeniu ilości opadów po stronie zawietrznej przeszkód terenowych, np. gór, wzniesień.

fale upałów

okresy o długości nie krótszej niż 5 dni, kiedy temperatura powietrza przekracza 30 stopni Celsjusza

klimat

ustalony na podstawie wieloletnich obserwacji, charakterystyczny dla danego obszaru ogół zjawisk pogodowych

klimat kontynentalny

klimat, który kształtuje się w głębi lądu; wraz z oddalaniem się od morza wilgotność powietrza, zachmurzenie oraz opady stają się mniejsze; w strefie umiarkowanych szerokości geograficznych charakterystyczne dla tego klimatu są upalne lata, mroźne i suche zimy oraz duże amplitudy temperatury powietrza, zarówno dobowe, jak i roczne

klimat morski

to klimat występujący w strefach oddziaływania mórz i oceanów, który charakteryzuje się: dużą wilgotnością powietrza, częstymi opadami oraz małymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza a w strefie umiarkowanych szerokości geograficznych łagodną zimą i chłodnym latem

miejska wyspa ciepła

zjawisko polegające na występowaniu wyższych temperatur powietrza w mieście niż na otaczających go obszarach nieurbanizowanych

pogoda

aktualny stan atmosfery, w danym miejscu i o określonym czasie

prądy morskie

poziome ruchy wody morskiej, które powodują jej przemieszczanie w dużych ilościach na znaczne odległości i w określonym kierunku

stacja meteorologiczna

miejsce, gdzie dokonuje się pomiarów oraz obserwacji meteorologicznych

troposfera

warstwa atmosfery ziemskiej, która znajduje się najniżej; występuje w niej najwięcej zjawisk pogodowych; w troposferze odnotowuje się spadek temperatury wraz z wysokością

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic SA

Temat zajęć

Czym jest pogoda, a czym klimat?

Grupa docelowa

szkoła podstawowa, klasa 6

Ogólny cel kształcenia

Charakterystyka wpływu głównych czynników klimatotwórczych na klimat oraz analiza map temperatur powietrza i opadów atmosferycznych dla różnych stref klimatycznych Ziemi.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006,

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 5) umiejętność uczenia się;

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczniowie:

- rozróżniają składniki pogody i oceniają ich znaczenie;
- interpretują obserwacje i pomiary składników pogody;
- oceniają znaczenie czynników klimatotwórczych;
- odczytują i interpretują wykresy klimatyczne.

Metody kształcenia:

- asymilacji wiedzy (wykład, pogadanka, praca z książką)
- metoda częściowo poszukująca
- burza mózgów
- pokaz filmu
- ćwiczenia

Formy organizacji pracy:

1. indywidualna
2. zbiorowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca

1. Przywitanie uczniów i przedstawienie tematu lekcji.
2. Nauczyciel zadaje uczniom pytania: „Czy oglądacie prognozę pogody?”, „O jakich elementach pogody mówi się w prognozach?” „Jak możemy interpretować zmiany ich wartości?”

Faza realizacyjna

1. Nauczyciel dzieli tablicę na trzy części i zapisuje na niej pytania: „Czym się różni klimat od pogody?”, „Dlaczego miejsca na Ziemi różnią się warunkami klimatycznymi?”, „Jakie znaczenie ma dla nas pogoda?”. Uczniowie podchodzą do tablicy i zapisują pod każdym pytaniem swoje propozycje odpowiedzi. Nauczyciel zachęca uczniów do obejrzenia filmu *Czym jest pogoda, a czym klimat?* i zweryfikowania poprawność zaproponowanych odpowiedzi.
2. Uczniowie wraz z nauczycielem oglądają film.
3. Nauczyciel zatrzymuje film po fragmencie, który kończy się zdaniem: „Teraz już wiesz, na czym polega różnica między pogodą a klimatem”. Następnie wspólnie z uczniami weryfikuje poprawność odpowiedzi na pierwsze pytanie. Prosi wybranego ucznia o podsumowanie informacji, które pojawiły się w pierwszej części filmu.
4. Nauczyciel kontynuuje projekcję filmu.
5. Nauczyciel zatrzymuje film po scenie, która kończy się zdaniem: „W terenach zabudowanych również wiatr, który jest najczęściej czynnikiem chłodzącym, osiąga niższe prędkości”. Następnie wspólnie z uczniami weryfikuje poprawność odpowiedzi na drugie pytanie. Uczniowie podają przykłady obszarów, na których klimat różni się ze względu na oddziaływanie omówionych w filmie czynników.
6. Nauczyciel rozdaje atlasy i prosi uczniów, aby na ich podstawie postarali się znaleźć inne przykłady wpływu omówionych w filmie czynników na klimat.

7. Nauczyciel weryfikuje odpowiedzi uczniów i pomaga im w stworzeniu teorii opisującej zjawisko cienia opadowego, o którym wspomniano w filmie.
8. Nauczyciel kontynuuje projekcję filmu. Po jej zakończeniu, wspólnie z uczniami, weryfikuje poprawność odpowiedzi na trzecie pytanie. Następnie prosi wybranego ucznia o podsumowanie informacji, które pojawiły się w trzeciej części filmu..
9. Nauczyciel pokazuje przykłady klimatogramów, a uczniowie analizują roczny przebieg zmian wartości temperatury powietrza i opadów na każdym z nich.

Faza podsumowująca

1. Na koniec nauczyciel przeprowadza quiz zagadkowy. Opisuje wygląd i przydatność przyrządów służących do pomiaru wartości elementów pogody, a następnie pyta o ich nazwę.
2. Uczniowie rozwiązują interaktywne ćwiczenia multimedialne, podsumowujące wiedzę zdobytą w trakcie oglądania filmu. Nauczyciel omawia odpowiedzi wspólnie z uczniami.

Praca domowa:

Wymień czynniki, które mają największy wpływ na klimat w twojej miejscowości.

Metryczka

Tytuł

Czym jest pogoda, a czym jest klimat?

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego e-materiał się odnosi

3.4 Czynniki klimatotwórcze

1. Co to jest pogoda, a co to klimat?
2. Od czego zależy klimat ?
3. Czy działania człowieka mają wpływ na na stan atmosfery ziemskiej?
4. Charakterystyka klimatu na podstawie danych meteorologicznych.

Przedmiot

Etap edukacyjny

szkoła podstawowa, klasa 6

Nowa podstawa programowa

Krajobrazy świata: wilgotnego lasu równikowego i lasu strefy umiarkowanej, sawanny i stepu, pustyni gorącej i lodowej, tajgi i tundry, śródziemnomorski, wysokogórski Himalajów; strefowość a piętrowość klimatyczno-roślinna na świecie.

Uczeń:

- 2) odczytuje wartość i opisuje przebieg temperatury powietrza oraz rozkład opadów atmosferycznych na podstawie klimatogramów i map klimatycznych;
- 7) ustala zależności między położeniem wybranych krajobrazów na kuli ziemskiej, warunkami klimatycznymi i głównymi cechami krajobrazów.

Kompetencje kluczowe

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006

- 1) porozumiewanie się w języku ojczystym;
- 3) kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- 5) umiejętność uczenia się.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Po zapoznaniu się z e-materiałem uczeń:

1. rozróżnia składniki pogody i ocenia ich znaczenie;
  2. interpretuje obserwacje i pomiary składników pogody;
  3. ocenia znaczenie czynników klimatotwórczych
- ;
4. odczytuje i interpretuje wykresy klimatyczne.

Powiązanie z e-podręcznikiem

<http://www.epodreczniki.pl/reader/c/148602/v/latest/t/student-canon/m/iV9fie2VPX>